

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies primus et secundus continentur

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1866

§. XXXIII. Sanctus Turritana Calabriæ eremo a comite Rogerio donatur,
eique deinde a Mesimerio, Squillacensi episcopo, ac post ab Urbano II
Papa donatio hæc confirmatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73889](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73889)

A *Quod cum ita sit, summum hunc Pontificem, quo ad sese subinde evocare Brunonem facile posset, haud procul eum a regionibus, in quibus se non raro commoraturum praevidebat, discedere voluisse, hincque factum, ut Bruno ad Cartusiam non redierit, sed in Calabriam se receperit, non immerito conjeceris. Haec porro conjectura utcumque etiam confirmatur tum ex Ordinis Cartusiensis, uti vocatur, traditione, tum ex eo, quod, teste omni exceptione majori quatuor primorum Cartusiae Priorum chronologo in hac transcripto num. 7 Sancti nostri elogio, evocatus hic e Cartusia ab Urbano II Pontifice fuerit, ut consiliis suis hunc adjuvaret; unde verosimile fit, Urbanum dum Brunoni e curia sua discedendi facultatem concessit, consiliis ejus uti deinceps adhuc voluisse, hincque in finem, dum a Calabria non nimium abesset, subinde illum ad se evocasse. Adhuc, nisi Sanctus, quod Pontifex eum haud procul a locis, in quibus ipse versabatur, commorari dictum in finem vellet, in Calabriam secessisse adstruat, quoniam tandem, cur hoc post obtentam a Pontifice in eremum secedendi facultatem fecerit, nec potius ad Cartusiam redierit, ratio offerretur?*

§ XXXIII. Sanctus Turritana Calabriae eremo a comite Rogerio donatur, eique deinde a Mesimerio, Squillacensi episcopo, ac post ab Urbano II Papa donatio haec confirmatur.

Turritanam eremum Sancto donat comes Rogerius.

C *Sanctus, facta sibi eo modo, quo § praecedenti exposui, a Siciliae et Calabriae comite Rogerio eligendi in ditionibus, principi huic subjectis, locum, quem eremiticae vitae ducendae maxime idoneum arbitraretur, Calabriam mox diligenter perlustravit, cumque in hac eremum, cui Turris nomen, inter Stilum et Arenam sitam intraque dioecesis Scyllacensis, seu, ut alii scribunt, Squillacensis terminos conclusam, quam proposito suo percommodam, utpote montosam valde, adituque arduam ac difficilem, judicabat, invenisset, hunc illi locum comes Rogerius publico confecto instrumento seu diplomate benignissime est largitus, donationemque deinde Mesimerius Scyllacensis episcopus ac Urbanus II Papa confirmarunt. Chartas seu instrumenta, quibus id fecerunt, lectoris oculis, quod nec passim omnia ad manum sint, nec paucis, quae de Sancto jam dicta sunt ac porro dicentur, lucem afferant, juverit subiecisse, observatis ad singulorum calcem nonnullis, sive de notis chronicis, quibus muniuntur, sive de personis, quarum nomine notantur, sive denique de aliis quibuscumque, quae elucidatione commentatione indiguerint. A Rogerii comitis diplomate transcribendo exordior. His verbis ex Morkensius recensione concipitur. Rogerius Dei gratia comes Calabriae et Siciliae omnibus fidelibus suis et Ecclesiae Dei filiis tam presentibus quam futuris in Domino salutem. Notum esse volumus fraternitati vestrae, per Dei misericordiam a Galliarum partibus ad regionem istam Calabriae sanctae Religionis viros, Brunonem videlicet et Lanvinum cum sociis eorum pervenisse, qui,*

contempta mundialis gloriae vanitate, soli Deo elegerant militare.

335 Horum itaque desiderium ego cognoscens, et ipsorum meritis et precibus apud Deum adjuvari desiderans, ab eorum karitate multis precibus obtinui, ut in terra mea locum sibi habilem eligerent, in quo ad serviendum Deo, qualia vellent, habitacula praeepararent. Elegerunt siquidem in terra mea quendam solitudinis locum situm inter locum, qui dicitur Arena, et oppidum, quod appellatur Stilum. Hunc ego locum ad honorem Dei Omnipotentis, Patris et Filii et Spiritus Sancti, et ad honorem beatissimae Mariae semper Virginis genitricis Christi Dei et Domini nostri omniumque Sanctorum donavi eis, eorumque successoribus ibidem Deo servituris cum tota silva et terra et aqua et monte in spatium unius leugae * in omni parte adjacenti, concedens et constituens, quatenus locum istum libere et quiete cum hac adjacentia sua in perpetuum possideant; nec ex hoc mihi vel alicui personae angariam vel servitium faciant. Contestor autem et contradico ex parte Dei Omnipotentis et sanctae Mariae perpetuae Virginis et omnium Sanctorum et mea; ne sit aliquis meorum aut extraneorum, Stragitotus * videlicet aut vice-comes, rusticus aut miles, servus sive liber, qui, in loco isto pascuae, vel agriculturae seu etiam piscationis aut lignorum occasione, aut ex quacumque causa servis Dei molestiam aut injuriam faciat; sed in eorum potestate sit, praedictum locum cum tota adjacentia sua secundum voluntatem suam possidere, dispo- nere, ordinare et erogare. Quod si quis deinceps contra hujus paginae constitutionem venire praesumpserit, imprimis nisi digne satisfecerit, iram Dei et maledictionem incurrat, et conatu tali ad nihilum redacto, pro praesumptione tantum centum librarum auri poenam in curia nostra sustineat.

334 Igitur ut constitutio haec inviolabilis et omnino firma permaneat, concedente uxore mea Adelai comitissa et filio meo Gofrido in praesentia bonorum hominum donationem istam feci et sigillo meo sigillari praeci. Ego Gofridus, Melitensis ecclesiae episcopus, licet indignus, kartam hanc manu mea scripsi rogatu comitis Rogerii, laudans et confirmans constitutionem hanc, anathemate vero et excommunicatione dampnans eum, quicumque hanc infringere praesumpserit, nisi tamen respiciens satisfecerit. Facta sunt haec anno ab Incarnatione Domini millesimo nonagesimo. Insuper donavi Mule cum filiis suis ad custodiendam silvam. Testes autem affuerunt hi Stephanus presbyter, Giralduus presbyter, Petrus de Moritono *, Ricardus Maletus, Ragnulfus eleemosinarius, Nicolaus notarius et alii plures. Morkensius, e cujus recensione, ut jam monui, hanc chartam hic exhibeo, integre recitatae subjungit: Nota, hanc chartam donationis eremi Calabriae etc. ab Italia ex autographo desumptam accepit. Est quoque in Annotatis (pag. nempe 199 et tribus seqq.) ad Vitam S. Brunonis Suriani nostri. Ex hac manifeste constat, S. P. N. Brunonem cum Lanvino et aliquot sociis jam anno mxc ex Galliae partibus in Calabriam venisse, atque a Rogerio comite fuisse rogatum, ut in ea terra sua remaneret, eligeretque eremum proposito suo accommodam. Ita ille, et recte sane, quantum mihi apparet: sunt tamen, qui recitatam donationis a Rogerio factae chartam ante

AUCTOR C. B.

Charta publica,

* al. leucie

E * al. Strategus

qua id fecit.

* al. Moritonio

ante

AUCTOR
C. B.

ante annum 1091 datam non fuisse, contendunt, quod mense Januario aut Februario scriptam hanc esse velint, hique duo menses, spectata, quam Rogerius comes secutus sit, annos Domini, non ab ejus Nativitate, sed ab Incarnatione consequendo nos tribus mensibus, computandi ratione, non in annum 1090, cujus mensibus Januario et Februario Sanctus verosimillime, ne dicam indubie, in Cartusia adhuc versabatur, sed in annum 1091 incidisse debeant.

Hanc cum altera perperam confundit Mabillonius.

355 Verum Rogerium annos Domini, non ab ejus Incarnatione, sed a Nativitate computare solitum fuisse, varia ejus apud Rocchum Pirrum, Ughellum aliosque exstantia diplomata fidem faciunt, uti quisque, qui hæc consulere voluerit, facile deprehendet. Porro Mabillonius lib. LVIII Annalium, num. 52, recitatam modo donationis chartam cum charta, infra a nobis etiam recitanda, qua postea Rogerius comes Turritanæ eremo, quam Brunoni ejusque sociis jam ante donarat, terminos circumscripsit seu assignavit, confundit hancque præterea Rogerio duci perperam attribuit; quod utrumque non possum non mirari, cum hæc ipsa charta, quam ex parte eo

B ipso loco transcribit, quamque, ut monui, Rogerio duci attribuit, in capite, non Rogerii ducis, sed Rogerii comitis nomen apud eum præferat, sequentiaque in contextu verba contineat: Hunc ergo locum, situm scilicet inter locum, qui dicitur Arena, et oppidum, quod appellatur, Stilum, seu Turritanam eremum et omnia undique in circuitu adjacentia in spatium unius leucæ Deo et B. Mariæ, ac ipsis eorumque successoribus in proprietate, sicut nostra fuerunt, sub omni immunitate atque libertate donavimus... Rogavimus insuper venerabilem virum, Melitensem episcopum Gofredum super hac donatione nostra confirmationis chartam conscribere, quam et sigillavimus... hanc autem donationem nostram tam dominus Apostolicus noster Urbanus, quam Squillatinus episcopus Theodorus, in cujus episcopatu ipse locus situs est, laudaverunt, privilegiis confirmaverunt atque terribili anathemate munierunt; quibus cum dicatur Urbanus Papa Turritanæ Calabriæ eremi donationem, S. Brunoni a comite Rogerio factam, confirmasse, chartaque, qua id fecit, anno 1092, uti ipsemet Mabillonius loco cit. fatetur, data fuerit, non video,

C qui merito hic scriptor chartam, quam ex parte recitat, quamque anno 1095 signalam exhibet, pro charta, qua Rogerius dictam eremum S. Brunoni ejusque sociis primum donavit, accipere potuerit.

Ducis ei comitis Rogerii prosapiæ,

356 Attamen, cum Mabillonius supra recitatam, qua Rogerius Calabriæ et Siciliæ comes Turritanam eremum Sancto nostro vere donavit, chartam ad manum non habuisse videatur, hinc forte in hunc errorem incidit; verum nihil hujusmodi utcumque excusat errorem alium, quo, ut jam monui, quam ex parte transcribit, chartam, a Rogerio comite projectam, Rogerio duci, cujus is patruus erat, attribuit; hunc enim ab illo esse diversum, quicumque Historiam Siculam vel a limine salutavit, habet perspectum, nec ipsemet ignoravit Mabillonius, ut proinde id hic probare, supervacaneum foret. Attamen ut et quisque inter utrumque Rogerium distinguere, et de chartarum huc transcribendarum, quas tam Rogerius dux, quam comes, in S. Brunonis ejusque sociorum favorem dedit, ingenuitate ferre queat judicium, lubet huc nonnulla, quæ ad ambos illos principes eorumque stirpem Normannicam ac progeniem potissimum spectant, in medium pro-

D ferre. Tancredus ab Alta-villa, ut Gaufridus Malaterra, auctor synchronus, Historiæ Siculæ a se contextæ lib. 1 refert, prope Constantiam in Normannia, Galliarum provincia, nobili loco natus, sæculo undecimo floruit, eque duabus uxoribus diversis filios genuit duodecim, e priori quidem, cujus nomen excidit, Guilielmum, cognomine Ferrea-brachia, Drogonem, Hunifredum, Gaufridum et Serlonem; e posteriori vero, quæ Francis cognominata fuit, Robertum, postea Guiscardum appellatum, Malgerium, Guilelmum, Aloveredum, Humbertum, Tancredum ac tandem Rogerium, qui omnes, duobus exceptis, qui in patrio solo hæreditatis paternæ carpendæ causa manserunt, Italiam petierunt, factisque bellicis in Apulia potissimum et Campania clari, regiones hæc vicinasque alias, Græcis Saracenisque, eorum dominis, expulsis, paulatim sibi subjecerunt. Præcipue tamen eos inter enituerunt Robertus, Guiscardus cognominatus, et qui omnium junior erat, Rogerius, in S. Brunonem beneficiis, nec minus singulari in personas alias locaque sacra liberalitate, quam armis magnum sibi nomen apud seram etiam posteritatem adeptus.

E 357 Ac Robertus quidem Apuliæ ducatum una cum Calabriæ parte alisque aliquot ditionibus vicinis tenuit, annoque 1085 vitam cum morte commutavit, tres quatuorve post se filios relinquens, quorum secundo genitus Rogerius in ducatum Apuliæ ac potiore hæreditatis paternæ partem successit, uxoremque habuit Adelam, Roberti Frisii comitis Flandriæ filiam; Rogerius vero, qui, quamvis Calabriæ partem dumtaxat teneret, supremumque totius regionis hujus dominium penes Guiscardum ac deinde penes filium ejus Rogerium existitisse videatur, Calabriæ non minus, quam Siciliæ comes audiit, tres uxores diversas, si harum tamen prima, quæ ab Orderico Vitali Normannorum Historiæ lib. III, pag. 484, Judith, a Gaufrido autem Malaterra Historiæ Siculæ lib. II, cap. 29 Delicia vocatur, uxoris legitimæ nomine venire queat, matrimonio sibi junctas habuit. Prima nullos ipsi, uti laudatus Ordericus Vitalis loco cit. docet, liberos peperit; secunda, apud Malaterram lib. IV, cap. 14 Elemburga, apud Cangium in Stemmate Siculo, Annotationibus in Annam Commenam inserto, Eremburgis appellata, filium Gaufridum, seu, ut ab aliis scribitur, Goffredum, filiasque aliquot genuit; tertia nomine Adelais, seu, ut alii signant, Adelasia, quæ Bonifacii, marchionis Montis-

F uxorum, liberorum et ditionum notitia.

ferratisensis, filia erat, anno 1089 matrimonio ei sui collocata, ex eaque procreavit duos filios, quorum alter, nomine Simon, infans obiit, alter, ut pater, Rogerius appellatus, Siciliæ rex postea factus est. Atque hæc, ut, quæ in diversa comitis Rogerii diplomata, unumque Rogerii ducis, in S. Brunonis ejusque sociorum favorem concessa, annotanda erunt, intelligantur, partim ex Gaufrido Malaterra, partim ex Orderico Vitale præmittenda hic duci. Ac primo quidem ex his jam liquet, nihil contra proxime huc transcripti, quo Rogerius comes Turritanam seu Squillacensem Calabriæ eremum S. Brunoni anno 1090 concessit, diplomatis sinceritatem posse opponi ex eo, quod, comitis uxore Adelais filioque Gofrido concedente, datum dicatur. Nec est, cur monumentum illud suspectum fiat ex eo, quod in Calabria datum fuerit, comesque Rogerius anno 1090 exente, quo datum fuit, in Calabria existitisse non sciatur; etsi enim, principem illum ibi tunc fuisse, Malaterra alique, qui res ab eo gestas

A stas litteris mandarunt, expresse non edicant, nihil tamen etiam, unde contrarium certo consequatur, memoriae produnt.

Factam Sancto a Rogerio donationem confirmat Squillacensis episcopus. Instrumentum,

338 Venio modo ad chartam, qua Theodorus Mesimerius, Squillacensis episcopus, in cuius diocesi Turrilana eremus, ut jam monui, sita erat, factam hujus S. Brunoni a comite Rogerio donationem approbavit. Instrumenti hujus, quod Græce a Mesimerio, utpote in Calabria, instrumenta publica Normannicæ etiam dominationis initio Græce exarare solita, ecclesiæ Græcæ episcopo, primitus datum fuit, egraphum, ex ipso Græco autographo desumptum atque ex Italia sibi submissum, Mörkensius, ut in suis ad illud Annotationibus ait, præ manibus habuit, idque Latine a se redditum ad Chronologico-diplomaticæ, quam de S. Brunone adornavit, Diatribæ calcem adiecit. Operam dedi, ut et Græcum monumenti illius apographum, lectori hic exhibendum, nancisci possem; verum cum frustra laborarim, alienaque interpretatione, scilicet vel Suriani in Annotationibus in scriptam a Surio Sancti Vitæ pag. 207 et seq., vel Ughelli tom. IX Italiæ sacræ in episcopis Squillacensibus, vel denique Mörkensii, cogar esse contentus, instrumentum illud, prout a posteriori hoc scriptore in linguam Latinam est conversum, huc transcribo. Sic itaque ex ejus recensione habet: Theodorus Mesimerius Dei misericordia episcopus Castorum, Scyllacei, Stili et Tabernæ, ac protosyncellus, petitioni clarissimi comitis, domini nostri Rogerii, qui me rogare dignatus est pro honoratissimis monachis et eremitis, domnis scilicet Brunone et Lanvino, non quidem summa et tyrannica autoritate mecum agens; sed, ut dixi, me rogare dignatus pro superscriptis monachis, locum a Deo servatum, qui Turris dicitur, incolentibus in veneranda admodum ecclesia gloriosissimæ Dominiæ nostræ, Dei genitricis ac Sancti Joannis Baptistæ præcursoris, qui quidem in desertis locis degentes per tempus satis longum illic transmigrarunt ad partes Stili in mea diocesi.

quo id fecit,

339 Et sicut dominus noster comes vobis donavit montem, campos et molendina circa ecclesiam usque ad duo millia, ipsa in perpetuum possideatis, vos monachi superius laudati, et socii et successores vestri, qui hunc locum inhabitabunt usque ad sæculorum finem citra alicujus prohibitionem aut molestiam; tributum vero aut decimam, vel quamlibet vexationem vobis cæterisque sociis, et successoribus, nullus nec ego ipse vel alii, qui post me in episcopos eligentur, inferant; si quis autem ausus fuerit hoc nostrum sigillum (id est, diploma) contemnere, habeat anathema a Patre et Filio et Spiritu sancto, et a trecentis decem et octo (conciili scilicet Nicæni 1) Deiferis Patribus. Istud sigillum firmum et inviolabile ad sæculorum finem permaneat. Etenim ego hoc præsens sigillum bullatum pro supradictis monachis feci, et bullans mea bulla plumbea signavi ✠ Mensis Decembris septima, Indictione decima quinta anni millesimi nonagesimi. Ego Raingerius Dei clementia electus archiepiscopus sanctæ metropolitanæ ecclesiæ Rhegii præsens confirmavi, prout omnino scriptum habetur, et apud ipsos Dei servos, quorum supra mentio facta est, Brunonem, Lanvinum et ceteros socios; sed et apud eos, qui successuri sunt, ratum fixumque permaneat, et usque ad sæculorum finem vali-

ditatem obtineat. Græcæ Mesimerii chartæ, hic ex recensione Mörkensii jam datæ, adscripta extat, quemadmodum hic scriptor et Surianus pag. 209 testantur, et altera Latina, seu potius paulo liberior dictæ chartæ Græcæ ab ipsomet, ut apparet, Mesimerio facta interpretatio. Ut de approbata per Mesimerium, quam Rogerius comes S. Brunoni fecit, donatione sum ferre queat studiosus lector judicium, lubet et Latinam illam chartam huc transcribere.

360 His verbis concipitur: Ego Theodorus Mesimerius, Dei gratia episcopus de Squillatio, et de Stilo et de Taberna, et protosyncellus, dono gratis, non coactus, sed comitis Rogerii precibus et consilio plurimorum procerum suorum adquiescens, terram de Turribus, scilicet duo millia circa ecclesiam, in monte constitutam, ex omni parte domno Brunoni et Lanvino sociisque, eorumque successoribus, illum montem inhabitantibus, eo modo et tenore, ut in vita libere habeant et possideant, et post eorum decessum successores eorum similiter libere possideant montem atque terram cum bosco infra fines supradictorum duorum milliarium ab omni parte circa ecclesiam in supra dicto monte constitutam, non episcopo Squillatii nec comiti, neque cuilibet personæ aliquod servitium persolventes, et si ordinationem aliquam facere voluerint, aut consecrationem, prout libuerit, agant. His autem quicumque contraire voluerit, cum Juda proditor pereat, nisi ad satisfactionem et emendationem fratribus ecclesiæ venerit. Ego Raingerius Rhegii electus haec cartulam confirmo et laudo. En modo etiam, quid præcipue præter id, quod jam dixi, ad instrumenti hujus a se transcripti calcem Mörkensius observet. Πρωτοσυγκελλός Mesimerius (in facta scilicet ex dictis ab ipso Mesimerio, quæ Græcæ hujus chartæ extat adscripta, interpretatione) Latine scripsit PROTOSYNCELLUS, ego, imitatus quosdam Latinos, scripsi protosyncellus, alius forte vertet primus sacellanus, sed nihil ad rem, legat quisque, ut volet. Originale appensum habet ex cannabe alba parvam plumbeam bullam, in cuius una parte est Sanctus quidam, brachiis et palmis expansis. Arbitror, esse sanctum Agacium martyrem, Scylacensium patronum, in altera vero parte sunt characteres Græci minutissimi vix legibiles.

361 Ita ille. Et recte quidem vocabulum Græcum Πρωτοσυγκελλός Latine vertit Protosyncellus; verum anne idem vocabulum Græcum recte etiam quis verterit Primus sacellanus? Protosyncellus seu Πρωτοσυγκελλός idem significat, quod syncellorum primus; qualis autem significatio vocabulo syncellus competat, pro certo nequeo edicere. Ad Cangium in Glossario mediæ et infimæ Latinitatis ad Vocabula Protosyncellus et Syncellus. Ad ea, quæ chronicæ, quibus Græca Mesimerii charta munitur, notæ observanda dilucidandaque offerunt, accedo. Annus, quo instrumentum illud datum notatur, cum Indictione non convenit. Quid ergo de eo hic statuimus? Spuriusne idecirco aut supposititium pronuntiamus? Chartas, quod difficultates chronologicae complectantur, haud facile rejiciendas esse, apud Cangium in Glossario mediæ et infimæ Latinitatis ad vocabulum Annus solide probatur. Verba omnia, utut prolixiora, quibus id fit, juverit huc transcripsisse, ne quis recitatam Mesimerii chartam, maxime si dicta, qua laborat, chronologica

AUCTORE
C. B.

addita etiam
interpretatio
ne Latina,
fecit.

difficultate
chronica la-
borat. Id ta-
men idcirco.

difficilis

AUCTORE
C. B.

difficultas utcumque tolli queat, facile repudiet, aut etiam suspectam dumtaxat habeat. Sic habent: Inveniuntur nihilominus quædam Pontificum diplomata, inquit idem auctor (*Mabillonius de Re diplomatica lib. II, c. 23, n. 9*) quorum calculus recentior nostrum prævertit. Ejus generis duo Callisti II. nobis suppeditat eruditus Chiffletius in Hist. Trenorchensi. Primum est « Datum Albæ per manum Grisogoni S. R. E. » diaconi Card. ac bibliothecarii xv Kal. Junii » Ind. xiv Inc. Dominicæ an. mcccii. Pontificatus Domini Callixti Papæ anno III. » Alterum habet easdem notas.

cum simili de
causa instru-
menta facile
rejienda
non sint.

362 Atqui indictio xiv convenit, non anno mcccii secundum calculum nostrum, sed anno præcedenti. Unde idem Chiffletius in lemmate prioris privilegii notat, datum esse privilegium an. mcccii, a die xxv Martii deducto, scilicet quatenus Incarnationem novem mensibus præcedit: sed anno Dionysiano mcccxi, ut ostendit Indictio xiv. Alia ejus generis Pontificia diplomata videntur. Verum quædam reperiuntur, quorum calculo uno anno Dionysianum præcedit, non solum mensibus novem; quæ proinde non possunt ad calculum Pisanum, ... qui ad Incarnationem Dominicæ, prout hæc novem mensibus Nativitatem præcessit, ducit initium, itaque totidem mensibus calculum communem prævertit, accommodari. Exstat hujusmodi autographum non dubium in archivo Dionysiano datum « xii Kal. » April. Ind. x. Incarnationis Dominicæ anno » mcm Pontificatus autem domini Paschalis secundi Papæ III. » Quæ Indictio, sicuti annus Paschalis tertius anno mcm conveniunt in Martio; nec sequenti anno convenire possunt, etiamsi calculus Pisanus admittatur; nisi integro anno dicatur hoc Diploma Dionysianum præcessisse. Occurrit et aliud apud Puricellum pag. lxxi ejusdem Paschalis plane consimile. « Datum La- » terani per manum Johannis S. R. E. diaconi » Cardinalis, xxi Kal. Martii, indict. x. Incarna- » tionis Dominicæ anno mcm; Pontificatus au- » tem Domini Paschalis secundi Papæ III. » Hic idem cancellarius, eadem chronologica notæ, quæ eruditis discutiendæ proponuntur, aliæque similes haud raro occurrentes. Hæc fere ad verbum ex Mabillonio, fusius quidem, sed haud inutiliter ad ostendendum non facile rejiciendas esse chartas, in quibus chronologica difficultates occurrunt, cum et in iis animadvertatur diplomatibus, quæ nullo modo possunt in dubium revocari.

Indictioque,
in qua error
cubare non
videtur.

365 Hactenus ibidem, et recte quidem, ut jam monui. Verum qui modo chronologiam, quæ in Mesimerii charta occurrit, difficultatem tollemus? Dicemusne, vel in anno vel in Indictione errorem cubare, a librorum oscitantia profectum, qui quis annus quæve indictio per litteras Græcas, Rogerii chartæ subscriptas, designetur, haud sat accurate notarint? Verum characteres chronici, quibus hujus instrumenti non tantum autographum, verum etiam, quod Mörkensio præluxit, apographum seu egraphum munitum fuit, non compendio per litteras, numerorum locum tenentes, sed integris, uti notula in margine adjecta ipsemet hic scriptor docet, vocibus erant expressi hunc in modum: Μηνὶ Δεκεμβρίῳ εἰς τὰς ἑπτά, ἰνδικτιόνος δεκάτης πεμπτῆς τοῦ ἑνεακοσμοῦ χιλιασοῦ ἔτους, id est, Mensis Decembris septima, Indictione decima quinta anni millesimi nonagesimi, uti recte interpretatur Mörkensius. Etsi

enim substantivum non adsit, cum quo feminini D generis articulus τὰς conveniat, subintelligitur tamen substantivum accusativi pluralis numeri ἡμέρας cum participio προβεβηκότι, quod ad substantivum μηνὶ refertur, ita ut sensus sit μηνὶ Δεκεμβρίῳ εἰς τὰς ἑπτά ἡμέρας προβεβηκότι, id est, mense Decembris ad septem dies jam pro- vecto. Sic in appendice ad Bernardi Montfauconi Paleographiam pag. 312 sequens codicis Octateuchi in collegio universitatis Ozoniensis asservati, Græca inscriptio seu potius clausula, Τέλος εἴληφεν ἡ Ὀκτάτευχος βίβλος Νοεμβρίῳ εἰς τὰς x. Latine redditur, finem accepit Octateuchus Novembris vigesima. Ex iis quidem, quæ Surianus in suis ad contextam a Surio Sancti Vitam Annotationibus suppeditat, in apographo, quod scriptori huic præluxit, exaratum fuisse videtur εἰς τῆς, non autem εἰς τὰς ἑπτά; verum id vel in describentis errore, vel in dialecto, quam forte Mesimerius fuerit secutus, est refundendum. Ut sit, error equidem, qui a librariis commissus sit, in characteribus chronicis, quibus Mesimerii charta seu potius hujus apographum, ex Mörkensii recensione huc jam transcriptum, signatur, cubare non videtur. Verum qui tandem ergo chronologica, quam characteres illi offerunt, difficultas e medio tollitur?

364 Mörkensius, ad Chronologico-diplomaticæ suæ calcem nonnulla pro chronicis, quibus varia, quæ protulit, diplomata seu instrumenta publica muniuntur, characteribus in concordiam revocandis lectori proponens, de Mesimerio ait, cum more Siculo nos consequi anno uno, atque ideo datam illius producendam esse usque ad subsequentem annum nostrum; quod si verum sit, Squillacensis illius antistitis charta supra recitata, quæ anno 1090 data notatur, anno proxime sequenti data fuerit, sicut Indictio 13, qua signatur, cum anno, quo vere data fuit, apprimè congruet omnisque chronologica difficultas, qua instrumentum illud laborat, evanesceat. Verum, cum hæc annos Christi computandi ratio in usu apud Siculos passim fuisse non noscatur, certumne etiam sit, numquam cuiquam usurpatam fuisse, dispiciendum. Rocchus Pirrus in ecclesiæ Panormitanæ Notitia prima ad annum 1144, annum Christi natalem cum anno ab orbe condito 3308 a Græcis communiter componi, hæcque computandi rationem ab iis in Siciliam mansisse, præfatus, sic scribit: Fridericus Sylburgius Fastos Siculos exhibet, e Chronico erutos, quod in vetusta Sicilia bibliotheca inventum est ab Hieronymo Surita, ac deinde ab Antonio Augustino in Italiam, post in Hispaniam translatum est; in eo vero annum Christi natalem statui refert sub coss. Lentulo et Pisone, et anno ab orbe condito 3307. Neque varietas hæc lectorem commovere debet, si nimirum advertat, plures scriptores uno aut altero anno communem Christi æram antevertisse. Sentio igitur in Sicilia nostra juxta hanc computandi methodum in diplomatibus explicandum esse annorum ab orbe condito numerum, ut scilicet rejicias annos 3308, et qui numerus erit residuus, is Christi annum in hac communi et vulgari æra, qua nunc utimur, signabit; putavit enim Sicilia, Christum esse natum post annum ab orbe condito 3308, et primum Christi annum incidere in annum 3309.

365 Hactenus ille. Quid si ergo, ut alii, de quibus hic Rocchus Pirrus, Communem Græcorum Christi

cum anno,
quo pariter
signatur,
queat eo.

F

qui hic expla-
natur, modo
componi.

A *Christi aram, qui est annus ab orbe condito 3508, uno alterove anno anteverterunt, ita Mesimerius anno uno subsecutus sit, Christumque, non anno ab orbe condito 3508, sed 3509 natum existimavit? Sane, cum alii alii ab orbe condito annis Christum natum statuunt, Mesimerium, Squillacensem seu Scyllacensem episcopum, fuisse in ea opinione, mihi nequam vero apparet absimile; secundum hanc autem annus ab orbe condito 6399, qui, ut computanti patebit, secundum jam dictam Siculorum et Græcorum aram communem anno Christi 1091 erat in cursu, anno Christi 1090 concurrerit, ut proinde posterior hic Christi annus, quo charta a Mesimerio in S. Brunonis ejusque sociorum favorem concessa, signatur, proprie pro anno 1091 sit habendus; cui, ad septimam Decembris diem, uti eadem charta fert, jam profecto, Indictio quinta decima, in eodem illo instrumento signata, apprime consonat, ut computanti patecet. Atque hinc jam fit, ut illud ego, quod tere ex jam dictis, non anno 1090, quo notatur, sed anno 1091 datum fuerit, pro spurio suspecto habere non ausim, maxime cum id tanquam genuinum Ruinartius in con-*

B *scripta a se Urbani II Papæ Vita pag. 86, alii- que viri eruditi in variis, quæ concinnavere, Operibus laudent, integrumque etiam non tantum suis in contextam a Surio S. Brunonis Vitam Annotationibus Surianus, verum etiam Ughellus tom. IX Italix sacræ inseruerit, nec scriptorem ullum hactenus invenerim, a quo censura minus faventi notetur.*

nec quid-
quam, quæ
contra illius
sinceritatem
afferri

366 Nec est porro, cur etiam suspectum habeatur, quod eremi Squillacensis seu Turritanæ, a Rogero comite S. Brunoni concessæ, magnitudinem duobus milliariis definiat, quam unius leucæ facit donationis per Rogerium comitem factæ charta supra huc jam transcripta; licet enim leuca pro tribus passuum millibus subinde ab antiquis fuerit accepta, id tamen semper apud horum quoscumque locum non obtinuit, nec, etsi secus foret, propterea dicendus esset Mesimerius cum Rogero comite pugnare in magnitudine, quam eremo, S. Brunoni in possessionem datæ, attribuit. Leuca enim in laudata Rogerii charta pro mensura terræ, uti apparet, accipitur; leuca autem, hoc sensu accepta, apud Francos seu in Francia, e cujus provincia Normannia Rogerius erat, duobus passuum millibus seu milliariis constabat, uti in Glossario ad vocabulum Leuca docet Cangius. At vero, inquit non nemo, in charta, a Mesimerio concessa, Rangerius vocatur archiepiscopus Rhegiensis electus; ut tunc, cum hæc data fuit, consecratus seu ordinatus nondum fuisse videatur; cum autem ex supra dictis anno 1090 ad sedem Rhegiensem fuerit electus, fuisse eum anno 1091, ad 7 Decembris jam profecto, quo tempore dicta charta data notatur, nondum consecratum seu ordinatum episcopum, verosimile haud apparet, consequensque proinde fit, ut instrumentum illud, non anno 1091, quo datum, a nobis statuatur, sed anno 1090, quo reipsa signatur, verosimiliter datum fuerit, ac proin ut Indictionem, cum anno, quo signatur, pugnantem, præferat. Ita præterea ob iis, qui Mesimerii chartam pro spuria habendam voluerint, potest argui. Verum, etsi quidem, ipso anno 1090, quo Rhegiensem sedem Sanctus noster recusarat, fuisse ad hanc electum Rangerium, verosimilius ex dictis sit, id tamen omnino certum non est. Quidni enim factum esse queat, ut, cum ad dignitatem illam promoveri Bruno renuisset, alium ad eam-

Octobris Tomus III.

dem eligere Rhegienses sive sponte sua, sive aliunde, quo minus id facerent, impediti, aliquandiu distulerint?

367 Ut sit, Rangerium equidem, si eum anno 1091, ad Decembrem profecto, nondum fuisse consecratum Rhegiensem archiepiscopum, jamque tamen ab anno 1090 fuisse electum, admitti haud queat, ad dignitatem hanc, non anno 1090, sed anno 1091 fuisse promotum, idcirco statuendum est, quod memorata charta, quam tanquam Rhegiensis electus confirmavit ac laudavit, ante annum 1091 data esse posse haud videatur; quod sic ostendo: Bruno ejusque socii gloriosissimæ dominæ nostræ Dei Genitricis ac S. Joannis Baptistæ ecclesiam, in eremo Squillacensi seu Turritana sitam, incoluisse in charta illa dicitur; hæc autem ecclesia, uti infra docebo, adificata primum fuit, cum eremus illa a comite Rogero S. Brunoni fuisse donata; quare cum id ex supra dictis non prius, quam cum anno 1090 ad finem jam vergeret, factum fuerit, jam inde ab hoc anno ecclesiam, gloriosissimæ Dei Genitricis et S. Joanni Baptistæ sacram, quam Sanctus ejusque socii hoc ipso etiam anno inhabitaverint, in eremo Turritana existisse, nequam verosimile est, ac proin præfatam Mesimerii chartam, in qua hoc innuitur, non anno 1090, sed anno 1091 datam fuisse, necesse est. Atque ita ruit etiam, quod contra chartæ, a Mesimerio datæ, sinceritatem afferri adhuc poterat, argumentum, hæcque adeo pro spuria habenda non est. Proximum nunc est, ut, quo ea, quæ præsentem facere statui, opere exsequar, modo etiam Bullam, qua Urbanus II Papa supra recitatas Rogerii comitis et Mesimerii, episcopi Squillacensis, chartas confirmavit, novoque favore Brunonem ejusque socios affecti, huc transcribam. His itaque verbis concipitur: Urbanus episcopus, servus servorum Dei, dilectis in Christo filiis Brunoni et Lanvino salutem et Apostolicam benedictionem. Piæ voluntatis affectus studio debet prosequente compleri. Quia igitur nostri officii interest, servorum Dei quieti, prout Dominus posse dederit, providere, petitionibus vestris, filii in Christo karissimi et reverentissimi, clementer annuimus.

368 Per hujus ergo Apostolici privilegii paginam Apostolica auctoritate statuimus, ut locus ille, quem in habitationi vestræ, disponente Domino, elegistis, a jugo, potestate, injuria, molestia omnium hominum omnino liber cum tota silva et monte, terra et aqua in spatium unius leucæ* in omni parte adjacenti in vestra omnimodis et successorum vestrorum dispositione permaneat, sicut vobis a dilecto nostro filio Rogero comite condonatus est, et a confratre nostro Theodoro, Squillacino episcopo, confirmatus. Nemini intra prædictum spatium liceat pascuæ, agriculturæ seu piscationis aut lignorum occasione aut quacumque ex causa vobis aut vestris successoribus injuriam aut molestiam irrogare, sed totum secundum voluntatem vestram possideatis, disponatis, ordinatis et erogetis. Siquid præterea episcopalis officii indigueritis, ad quem potissimum vicinorum antistitem volueritis recurrendi præsentem decreto liberam licentiam indulgemus. Decimarum quoque usum ex vestris, vel puerorum vestrorum laboribus vestri juris esse censemus. Quod si quæ puerorum vestrorum offensam contigerit, in vestra tantum manu omnis eorum correctio maneat. Nec ullus se de his, quæ ad vos pertinent, sine vestra voluntate occasione aliqua intromittat.

AUCTORE
C. B.

adhuc queunt,
evincant, pro
spurio habendum
non est,
ut nec.

E

qua Rogerii
et Mesimerii
chartæ appro-
batae fuerunt.
F

* at. leuceæ

AUCTORE
C. B.

quatenus omnipotentis Dei speculationi liberis mentibus insistas, et ad ejus faciei dulcedinem, ipso praestante, pervenire valeatis. Sane si quis in crastinum archiepiscopus aut episcopus, imperator aut rex, princeps aux dux, comes aut vice-comes, judex aut persona quaelibet potens aut impotens, hujus nostri privilegii paginam sciens, contra eam temere venire tentaverit, secundo tertiove commonitus, si non satisfactione congrua emendaverit, eum honoris sui et officii periculo subjacere decernimus, et a Christi atque Ecclesiae corpore auctoritate potestatis Apostolicae segregamus. Conservantibus autem pax a Deo, et misericordia praesentibus ac futuris saeculis conservetur. Amen, Amen, Amen. Datum per manum Joannis S. R. E. diaconi Cardinalis, pridie idus Octobris, Indictione prima, anno Dominicae Incarnationis millesimo, nonagesimo secundo, Pontificatus autem domini Urbani secundi anno quinto.

Urbani Papae
bulla.

369 *Morkensius, e cujus chronologico-diplomatica de S. Brunone Diatriba Pontificae hae Urbani II litterae de promptae sunt, sequentem hanc eidem Annotationem subjungit, Bulla haec, inquit, Urbani II Papae, uti ab Italia perscribitur, est deperdita; exemplar tamen ejus extat in perantiquo Ms. codice, qui Breviarium privilegiorum domus Calabriae inscribitur. In eo continentur omnia privilegia in membrana conscripta, quae ab anno MXC usque ad annum MCC huic eremo donata fuere. Haec ille: ne autem, quibus recitatae Urbani litterae signantur, notas chronicas seu annum 1092 et Indictionem quintam decimam sese inter non convenire quis putet, annum a Januario, Indictionem vero ab anni praecedentis aut Septembris initio more Graecorum, aut certe 8 Kal. Octobris seu 24 Septembris die computare Urbanus incepit, e tribus vulgatis Indictionum generibus Constantinianam seu Caesaream secutus. Liqueat id e diversis a Pontifice hoc datis bullis, ac nominatim, ut reliquas omittam, e bulla alia, in S. Brunonis favorem anno 1098 concessa, infraque huc transcribenda, quae data notatur Salerni mense Septembris, Indict. 6, alteraque, quae ab illo, cum Barii Eliam archiepiscopum consecrasset, fuit concessa, quaeque data notatur Apud Barum anno Dominicae Incarnationis MXXXIX, Pontificatus II, Indict. XII, IX Octobr. Jam vero, cum id ita sit, atque a Septembris quidem initio Constantinopolitana seu Graecorum, a 24 vero Septembris die Caesarea Indictio prima anno 1092 currere inceperit, annus et Indictio, quibus huc transcriptae Urbani Papae II, quem hoc anno et mense in Calabria fuisse, Ruinartius in Vita ejus num. 116 et seq. docet, litterae notantur, apprime inter se conveniunt, omnisque proinde, ob quam non nemo forsitan hasce spurias autemet, difficultas chronologica evanescit.*

§ XXXIV. Quid post factam a Rogerio comite eremi Calabrinæ donationem Sanctus egerit, qui hanc deinde Rogerius dux confirmavit, terminisque Rogerius comes circumscripserit.

Rogarium comitem, non tantum Turritanam eremum, verum etiam ecclesiam, sanctissimae Dei genitrici Mariae sanctoque Stephano sacram, S. Brunoni ejusque sociis statim atque hos in specu orantes invenerat, dedisse, Blomenvenna verbis num. 340 huc transcriptis indicare videtur, nec ab eo hac in re Puteanus et Surius dissentiunt. Ast id a vero alienum apparet. Ea enim eremus, non, ut ipsi statuunt, anno 1095, sed anno 1090 S. Brunoni ejusque sociis data fuit, tuncque nondum, ut videtur, ecclesiam, quae sive sanctissimae Dei Genitrici sive S. Stephano sacra esset, complectebatur. Ita autem, quod eremi illius ecclesiam S. Stephano sacra, diu dumtaxat post, uti ex infra dicendis patescet, fuerit exstructa; ecclesia vero, quae sanctissimae Dei genitrici Mariae sacra esset, ante annum, uti pariter ex infra dicendis patescet, 1094 consecrata non fuerit; unde eam, ipsomet Sancto nostro curante, conditam fuisse, verosimillimum, ne dicam indubitatum, apparet. Bruno scilicet, uti, cum primum Cartusiam fuerat ingressus, ecclesiam ad honorem Dei, Sanctissimae Dei genitricis et S. Joannis Baptistae exstrui ex supra dictis curavit, ita etiam in Calabriae eremo, cum hanc a Rogerio obtinisset, fieri verosimillime curavit. Atque in hac quidem opinione maxime confirmor ex eo, quod Rogerius comes in charta supra huc transcripta, quae praefatam Calabrinam eremum S. Brunoni ejusque sociis dedit, ecclesiae, quae in hac sanctissimae Dei Genitrici sacra esset, non meminisset, ejusque nihilominus, utpote eremi pene incultae ac desertae, quam instrumento illo Brunoni imperliit, partem praecipuam constituentis, mentionem verosimillime, si jam tum exstitisset, facturus fuisse videatur.

371 Porro in altera charta, infra huc transcribenda annoque 1099 ex dicendis data, indicari invenio, quod tunc, cum eremus Calabriae Sancto primum data fuisset, gestum videtur, hincque proinde recensendum est. In hac itaque charta Rogerius comes de S. Brunone sequentem loquitur in modum: Rogavi quoque humiliter, ut pro Dei amore in terra Squillacii sumere dignaretur largos redditus, quos donabam, reuens ille recipere dicebat, quod ad hoc domum sui patris meamque dimiserat, ut a mundi rebus extraneus deserviret libere Deo suo. Hic fuerat in tota domo mea, quasi primus et magnus; hisce autem e verbis, Sanctum aliquamdiu in Rogerii comitis domo commoratum esse, apparet. Atque id quidem post datam ei Turritanam eremum, dum in hac, quae maxime necessaria essent, aedificia qualiacumque exstruerentur, contigisse opinor; verum anonymus Annal. Cartusiensium libri IV haec non vulgati auctor, etsi quidem, Sanctum, in Rogerii comitis curia aliquamdiu commoratum

D

Sanctus in-
eremo Cala-
brina eccle-
siam edificari
curat.

E

F

Dum id fieret,
apud comitem
Rogerium
commoratus
fuisse